

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/24/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121264199
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6121264199.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosť Intrum Slovakia s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mýtna 48, IČO: 35 831 154, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Šoltésom, Bratislava, Mýtna 48, proti žalovanému P. U., narodenému XX. L. XXXX, B., K.Í. XXX/.XX, zastúpenému JUDr. Peter Váchan, advokát s.r.o., Žilina, Pavla Mudroňa 1191/5, o zaplatenie 19.995,59 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 11Csp/31/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. októbra 2022 sp. zn. 26CoCsp/53/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. októbra 2022 sp. zn. 26CoCsp/53/2021
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. septembra 2021 sp. zn. 11Csp/31/2021 výrokom I. konanie v časti o zaplatenie sumy 278,52 eura a úroku z omeškania 5 % ročne zo sumy 202,56 eura od 28. apríla 2021 do zaplatenia a zo sumy 75,96 eura od 29. júna 2021 do zaplatenia, zastavil; výrokom II. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 14.241,28 eura spolu s úrokom z omeškania; výrokom III. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom IV. žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 46 %.

1.1. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie konštatoval, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá dňa 19. októbra 2015 medzi právnou predchodkyňou žalobkyne (VÚB, a.s.) a žalovaným, o poskytnutí úveru vo výške 25.000 eur, za účelom splatenia iných spotrebiteľských úverov, neobsahuje obligatórne obsahové náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. k), f) ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), a to údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, ročnej percentuálnej miere nákladov a dobe trvania zmluvy, v dôsledku čoho je úver bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b), d) ZoSÚ). Súd prvej inštancie dospel tiež k záveru, že veriteľ pri poskytnutí úveru nekonal s odbornou starostlivosťou (§ 7 ods. 1 ZoSÚ), preto nebol oprávnený vyžadovať od žalovaného jednorazové splatenie úveru (§ 11 ods. 2 ZoSÚ). Žalobkyni potom prislúchal len nárok na vrátenie poskytnutého úveru, po odrátaní plnenia žalovaným (istina

14.241,28 eura). Keďže splatnosť celého úveru nenastala, súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni nevratenú splatnú istinu úveru, spolu s úrokom z omeškania so zaplatením jednotlivých splátok istiny, od nasledujúceho dňa ich splatnosti.

1.2. Súd prvej inštancie uzavrel, že k platnému postúpeniu predmetnej pohľadávky na žalobkyňu došlo, keď výzvu na predčasné splatenie zostatku úveru z 10. augusta 2018, doručenú žalovanému 21. augusta 2018, možno považovať za výzvu banky v zmysle § 92 ods. 8 ZoB (zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a lehota trvania omeškania 90 dní bola tiež zachovaná (k postúpeniu pohľadávky došlo 8. júla 2020, na základe rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok zo 14. februára 2020 a žiadosti o postúpenie a prevod z 8. júla 2020). Aktívna vecná legitímácia žalobkyne bola tým v spore preukázaná. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd odôvodnil ust. § 255 ods. 2 a § 256 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 26. októbra 2022 sp. zn. 26CoCsp/53/2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, v napadnutom výroku II. a IV., potvrdil. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie považoval aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne za preukázanú, ako aj splnenie zákonných podmienok pre postúpenie pohľadávky pôvodného veriteľa na žalobkyňu (§ 92 odsek 8 ZoB). Stotožnil sa tiež so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nebola oprávnená úver predčasne zosplatiť (§ 11 ods. 2 veta prvá ZoSÚ).

2.1. Odvolací súd skonštatoval, že podmienky v § 92 ods. 8 veta prvá ZoB, na základe ktorých môže banka postúpiť svoju pohľadávku inému subjektu, sú z povahy vecí podmienkami, bez splnenia ktorých k postúpeniu prísť nesmie. Nerešpektovanie takejto úpravy má za následok neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka). Za splnenie podmienok postúpenia bankovej pohľadávky považoval odvolací súd výzvu právnej predchodkyne žalobkyne z 10. augusta 2018, ako aj trvanie omeškania dlhšie ako 90 dní.

2.2. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalovaného, o oprávnenosti veriteľa postúpiť len splatnú pohľadávku nevrateného úveru. Z ustanovenia prvej vety § 92 ods. 8 ZoB, podľa odvolacieho súdu, nevyplýva, že celá postupovaná pohľadávka musela byť splatná v čase postúpenia. Odvolací súd dospel k záveru, že banka je oprávnená postúpiť celú pohľadávku zodpovedajúcu záväzku, z ktorého aj len s časťou je dlžník v omeškaní. V posudzovanej veci bol preto veriteľ oprávnený postúpiť celú svoju pohľadávku, zodpovedajúcu peňažnému záväzku, vrátane časti, ktorá ešte nie je splatná a s ktorou dlžník nebol v omeškaní, tretej osobe. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie (výrok II. a IV.). Nesprávne právne posúdenie vzhľadom na žalovaný v otázke či podmienkou pre platné postúpenie pohľadávky banky na nebankový subjekt, podľa § 92 ods. 8 ZoB, je splatnosť pohľadávky v čase jej postúpenia (teda či banka môže postúpiť len splatnú pohľadávku).

3.1. Žalovaný namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 92 ods. 8 ZoB. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva (odsek 14), že odvolací súd neaplikoval dotknuté ustanovenie účinné ku dňu postúpenia pohľadávky (8. júla 2020), ale znenie zákona účinné do 31. decembra 2016. Právny záver odvolacieho súdu, že z ustanovenia § 92 ods. 8 ZoB nevyplýva zákonná požiadavka, že banka môže postúpiť len splatnú pohľadávku, ktorá tak nepredstavuje zákonnú podmienku pre platné postúpenie pohľadávky banky na nebankový subjekt, označil žalovaný za nesprávny. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu R 60/2018, podľa ktorej následkom postúpenia pohľadávky, ohľadom ktorej nie je cesia podľa § 525 Občianskeho zákonníka alebo podľa osobitných predpisov dovolená, je absolútna neplatnosť zmluvy o postúpení, pre jej rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka), na ktorú musí súd prihliadnuť aj bez námietky (z úradnej povinnosti).

3.2. Ustanovenie § 92 ods. 8 veta prvá ZoB, účinné ku dňu postúpenia predmetnej bankovej pohľadávky, odkazuje na § 17 ods. 1 a 2 ZoSÚ, z ktorého je zrejmé, že možno postúpiť len splatnú pohľadávku a ak dôjde k postúpeniu nesplatennej pohľadávky, ide o postúpenie, ktoré odporuje zákonu, v

zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

3.3. Obdobne v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/240/2020 zo dňa 24. augusta 2022 najvyšší súd zamietol dovolanie (s odkazom na svoje skoršie rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/147/2017, 7Cdo/26/2017 a 7Cdo/86/2021) vo veci, v ktorej došlo k zamietnutiu žaloby pre nepreukázanie doručenia výzvy žalovanému pred postúpením pohľadávky, v dôsledku čoho bola zmluva o postúpení pohľadávky neplatná a tiež nebolo preukázané, že došlo k platnému zosplatneniu úveru podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ako obligatórneho predpokladu podľa § 565 Občianskeho zákonníka, keďže šlo o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy v splátkach.

3.4. Žalovaný v dovolaní poukázal na výzvu na predčasné splatenie zostatku úveru s príslušenstvom zo dňa 10. augusta 2018, ktorú považoval súd za neplatný právny úkon, preto takúto výzvu nemožno podľa žalovaného kvalifikovať ako platnú v zmysle § 92 ods. 8 ZoB a preukazovať ňou splnenie zákonných podmienok pre platné postúpenie pohľadávky banky na nebankový subjekt. Dovolateľ uviedol, že nad rámec uvedeného, dáva do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/266/2020 z 31. marca 2022, v ktorom bol vyslovený záver, že obsah ustanovenia § 92 ods. 8 veta prvá ZoB predpokladá výlučnú a samostatnú písomnú výzvu banky, že jej klient je v omeškaní so splnením čo len časti svojho záväzku. Skrz spotrebiteľského charakteru dojednanej zmluvy o úvere, nemožno prisvedčiť oznámeniu o mimoriadnej splatnosti úveru aj charakter výzvy v zmysle § 92 ods. 8 ZoB.

3.5. Vzhľadom k tomu, že najvyšší súd sa už výkladom ustanovenia § 92 ods. 8 ZoB zaoberal vo viacerých súdnych rozhodnutiach (1Cdo/147/2017, 5Cdo/36/2020, 1Obdo/92/2018, 7Cdo/26/2017) a odvolací súd mal preukázané splnenie podmienok pre platné postúpenie pohľadávky z banky na nebankový subjekt, napriek tomu, že podmienky v zmysle § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka splnené neboli, ako ani nebolo preukázané doručenie výzvy podľa § 92 odsek 8 ZoB, odklonil sa (odvolací súd) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ navrhol odklad vykonateľnosti napadnutých rozsudkov súdov nižšej inštancie, z dôvodu bezprostrednej hrozby exekúcie.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 písm. a) CSP aj dôvodné.

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

7. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

8. Dovolateľ v podanom dovolaní uplatnil výlučne dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

9. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd skúmal, či žalovaný v dovolaní identifikovali takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (riešenie, ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré žiada nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu. Len s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu korešpondujúce označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

10. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP má byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

11. Najvyšší súd konštantne uvádza vo svojich rozhodnutiach, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z uvedeného vyplýva rozsah, ale aj obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Dovolací dôvod preto dovolateľ musí vymedziť tak, že uvedie, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť práve tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (R 83/2018).

13. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/129/2017).

14. Dovolací súd je pritom viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne a pri posúdení prípustnosti dovolania môže dovolací súd zohľadňovať aj svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (sp. zn. I. ÚS

51/2020).

15. Predmetom dovolacieho prieskumu bolo posúdenie dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, s vymedzením právnej otázky dovolateľa, či podmienkou pre platné postúpenie pohľadávky banky na nebankový subjekt podľa § 92 ods. 8 ZoB, je splatnosť pohľadávky v čase jej postúpenia (teda či banka môže postúpiť len splatnú pohľadávku).

16. Vo všeobecnosti platí, že postúpenie pohľadávky (cesia) spočíva v tom, že do existujúceho záväzku namiesto doterajšieho veriteľa vstúpi nový veriteľ, čiže dochádza k zmene v osobe veriteľa. Táto zmena sa nedotýka práv ani povinností dlžníka vyplývajúcich pre neho zo záväzku, a preto sa na platnosť zmluvy o postúpení nevyžaduje súhlas dlžníka. Zámerom právnej úpravy postúpenia pohľadávky je zabrániť tomu, aby postúpením pohľadávky došlo k zhoršeniu právneho postavenia dlžníka. Za týmto účelom sa mu zachovávajú všetky námietky proti postúpenej pohľadávke a rovnako aj možnosť namietat' voči tejto pohľadávke svoje vzájomné pohľadávky. Následky postúpenia sa tak predovšetkým prejavia v právnom postavení postupcu, ktorý stráca postúpenú pohľadávku so všetkým príslušenstvom i právami s ňou spojenými. Postupník sa na základe postúpenia pohľadávky stane veriteľom namiesto postupcu a pohľadávku nadobudne so všetkými právami, ktoré sú s ňou spojené. Keďže ide o významnú zmenu v osobe veriteľa, ustanovuje Občiansky zákonník pre postúpenie pohľadávky písomnú formu a súčasne normuje, ktoré pohľadávky nie sú spôsobilým predmetom postúpenia. Osobitné predpisy môžu upravovať postúpenie pohľadávok v špecifických prípadoch odlišne, resp. môžu upravovať osobitné podmienky, ktorých splnenie je na platné postúpenie potrebné.

17. Podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách (ZoB účinného v čase postúpenia uplatnenej pohľadávky), ak je napriek písomnej výzve banky alebo pobočky zahraničnej banky jej klient nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke alebo pobočke zahraničnej banky, môže banka alebo pobočka zahraničnej banky svoju pohľadávku zodpovedajúcu tomuto peňažnému záväzku postúpiť písomnou zmluvou inej osobe, a to aj osobe, ktorá nie je bankou (ďalej len „postupník“), aj bez súhlasu klienta; týmto nie sú dotknuté pravidlá pre postupovanie pohľadávok zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere podľa osobitného predpisu (§ 17 ods. 1 a 2 zákona o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov, § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov) ani pravidlá pre postupovanie pohľadávok zo zmlúv o úveroch na bývanie podľa osobitného predpisu. Toto právo banka alebo pobočka zahraničnej banky nemôže uplatniť, ak klient ešte pred postúpením pohľadávky uhradil banke alebo pobočke zahraničnej banky omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva; to neplatí, ak súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku voči banke alebo pobočke zahraničnej banky presiahol jeden rok. Pri postúpení pohľadávky je banka alebo pobočka zahraničnej banky povinná odovzdať postupníkovi aj dokumentáciu o záväzkovom vzťahu, na ktorého základe vznikla postúpená pohľadávka; banka alebo pobočka zahraničnej banky môže postupníkovi poskytnúť informáciu o jednotlivých iných záväzkových vzťahoch medzi bankou alebo pobočkou zahraničnej banky a klientom len za podmienok a v rozsahu ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 17 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch (účinného v čase postúpenia pohľadávky) práva vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere neprechádzajú a veriteľ ich nemôže previesť na tretiu osobu; to neplatí, ak prechádza alebo sa postupuje pohľadávka so všetkými právami s ňou spojenými a a) ide o prechod alebo postúpenie z veriteľa oprávneného poskytovať spotrebiteľský úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu^{18b)} na veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a), banku, zahraničnú banku alebo pobočku zahraničnej banky, a b) prechádza alebo postupuje sa pohľadávka po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru alebo pohľadávka, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru.

19. Podľa § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno postúpiť pohľadávku, ak by postúpenie odporovalo zákonu alebo dohode s dlžníkom.

20. V zmysle dôvodovej správy k zákonu o bankách mal zákonodarca úpravou § 92 ods. 8 ZoB na mysli

oprávnenie banky postúpiť peňažný záväzok, s ktorým je dlžník po stanovenú dobu napriek písomnej výzve banky v omeškaní. Uvedené ustanovenie malo banku motivovať k tomu, aby podnikla určité kroky smerujúce k ukončeniu záväzkového vzťahu pri dlhodobom nesplácaní úveru dlžníkom a nemala by len počas celého trvania zmluvy každý mesiac pripisovať na účet dlžníka úroky, poplatky, úroky z omeškania a rôzne iné sankcie, aby sa dlh neustále zvyšoval. Takéto správanie banky nespĺňa požiadavku prístupu s odbornou starostlivosťou, ako to vyplýva zo zákona o ochrane spotrebiteľa. Nie je v záujme spotrebiteľa, aby po uzavretí úverovej zmluvy s bankou táto kedykoľvek, počas trvania záväzkového vzťahu, postupovala pohľadávku voči spotrebiteľovi tretej osobe, ktorá napríklad nepodlieha dozoru a dohľadu Národnej banky Slovenska. Takéto konanie banky by sa priechilo účelu a zmyslu zákona o bankách, keďže poskytovanie úverov a ich správa je špecifickou, osobitne právnym predpisom upravenou činnosťou.

21. Rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. apríla 2018 sp. zn. 1Cdo/147/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí všeobecných súdov Slovenskej republiky ako R 60/2018, jednoznačne stanovilo, že zákon č. 483/2001 Z. z. je kľúčovým právnym predpisom upravujúcim činnosť bánk, ktorého § 92 ods. 8 súčasne veľmi presne upravuje, za akých okolností môže banka postúpiť pohľadávku z úveru na inú banku a tiež aj na tretiu osobu, a to aj na osobu bez bankovej licencie a bez súhlasu dlžníka. Pre platné postúpenie pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 vyššie citovaného zákona musí banka a) písomne vyzvať svojho klienta, aby dlh zaplatil a b) ak je napriek písomnej výzve klient v omeškaní viac ako 90 kalendárnych dní čo i len s časťou dlhu, môže uplynutím uvedených 90 dní pohľadávku postúpiť. Postúpenie pohľadávky banky v rozpore s uvedenými zákonnými podmienkami je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom (nasledované ďalej v rozhodovacej činnosti napr. v rozhodnutiach sp. zn. 7Cdo/26/2017, 4Cdo/83/2021, 5Cdo/36/2020, 4Cdo/162/2020).

22. Vyššie uvedené zákonom stanovené špeciálne podmienky musia byť splnené v prípade postúpenia čo i len časti pohľadávky banky na tretiu (nebankovú) osobu, keďže zákon o bankách je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku špeciálnym predpisom. Ak by tieto podmienky podľa § 92 ods. 8 prvá veta zákona o bankách pri postúpení bankovej pohľadávky na nebankový subjekt neboli splnené, jedná sa o postúpenie pohľadávky v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčené (zakázané), v dôsledku čoho ide o absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

23. Inak povedané, citované ust. § 92 ods. 8 zákona o bankách dovoľuje banke postúpiť jej pohľadávku voči klientovi za splnenia určitých podmienok. Predpokladom postupiteľnosti pohľadávky banky na inú osobu v zmysle citovaného ustanovenia je, aby bol ohľadom tejto pohľadávky klient v omeškaní aspoň 90 dní a aby ho banka na jej splnenie písomne vyzvala. Ak tieto predpoklady nie sú splnené, pohľadávka banky nie je postupiteľná. Ak určitá pohľadávka nie je postupiteľná (teda jej postúpenie je objektívne neprípustné a zakázané), potom jej „postúpenie“ je svojím obsahom v priamom rozpore so zákonom a ako také je neplatné v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka (nielen medzi stranami zmluvy o postúpení, ale aj navonok, voči dlžníkovi).

24. Primárnym právnym problémom v prejednávanej veci je posúdenie (ne)platnosti právneho úkonu postúpenia pohľadávky podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože od tejto skutočnosti sa odvíja aktívna vecná legitimácia žalobkyne v spore. Rozhodujúcim je teda posúdenie, aké podmienky musia byť splnené, aby došlo k platnému postúpeniu pohľadávky banky voči žalovanému na žalobkyňu zmluvou o postúpení pohľadávok, keď je zrejmé, že ich nedodržanie je sankcionované absolútnou neplatnosťou tohto právneho úkonu pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

25. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu R 60/2018 ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách neupravuje len ochranu bankového tajomstva, ale tiež práv klienta v súvislosti s postúpením pohľadávky. Postúpenie pohľadávky banky, ku ktorému došlo v rozpore s týmto ustanovením, je neplatný právny úkon (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. apríla 2018 sp. zn. 1Cdo/147/2017).

26. V rozsudku najvyššieho súdu z 15. decembra 2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020, publikovaného pod R 4/2021, bol vyslovený názor, že ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení do 31. decembra 2016, oprávňovalo banku postúpiť tretej osobe len pohľadávku, ktorá bola v čase postúpenia splatná.

27. Sumarizujúc vyššie uvedené, v posudzovanej veci dovolateľ dôvodne namieta, že odvolací súd zákonné podmienky pre platné postúpenie pohľadávky banky voči žalovanému posudzoval podľa ustanovenia § 92 ods. 8 veta prvá zákona o bankách v znení, ktoré nebolo účinné, opomínajúc znenie odkazu tohto zákonného ustanovenia za bodkočiarkou („týmto nie sú dotknuté pravidlá pre postupovanie pohľadávok zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere podľa osobitného predpisu § 17 ods. 1 a 2 zákona o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov a § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov“).

28. Ustanovenie § 17 ZoSÚ obsahuje reštriktívnu právnu úpravu prechodu alebo prevodu práv vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Práva vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere neprechádzajú a veriteľ ich nemôže previesť na tretiu osobu, s výnimkou prípadov, v ktorých jedným z kumulatívnych predpokladov pre platné postúpenie pohľadávky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je aj splatnosť pohľadávky, ktorá v takomto prípade predstavuje spôsobilý predmet postúpenia (§ 17 odsek 1 a 2 ZoSÚ).

29. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva subsumovanie preukázaného skutkového stavu pod vyššie uvedené relevantné ustanovenia právnych noriem v účinnom znení, regulujúce ochranu spotrebiteľa v súvislosti s postúpením pohľadávky, a s tým súvisiacu aktívnu vecnú legitímáciu veriteľa v súdnych sporoch s ochranou slabšej strany, ktorú súd skúma z úradnej povinnosti (R 6/2022).

30. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s vyššie uvedenými právnymi názormi dospel k záveru, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže v prípade postúpenia pohľadávky banky, ak by neboli splnené podmienky podľa § 92 ods. 8 prvá veta ZoB, vrátane odkazovacej vety za bodkočiarkou (§ 17 odsek 1 a 2 ZoSÚ), pri postúpení bankovej pohľadávky na nebankový subjekt, jednalo by sa o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčené/zakázané (R 60/2018).

31. S poukazom na uvedené dovolateľ dôvodne namietal odklon (odvolacieho súdu) od ustálenej rozhodovacej praxe (dovolacieho súdu) pri riešení právnej otázky, od riešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

32. Dovolanie žalovaného je v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné a súčasne aj dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

33. Žalovaný uviedol v dovolaní aj novú argumentáciu než tú, ktorú uviedol v odvolacom konaní. Nad rámec uviedol, že obsah ustanovenia § 92 odsek 8 veta prvá ZoB predpokladá výlučnú a samostatnú výzvu banky, že jej klient je v omeškaní so splnením čo len časti svojho záväzku, teda oznámeniu o mimoriadnej splatnosti úveru nemožno priznať aj charakter výzvy. V odvolaní žalovaný namietal, že výzvu na predčasné splatenie zostatku úveru s príslušenstvom zo dňa 10. augusta 2018, ktorú považoval súd za neplatný právny úkon, nemožno podľa žalovaného kvalifikovať ako platnú v zmysle § 92 ods. 8 ZoB a v dovolacom konaní takúto otázku nevymedzil zákonom stanoveným postupom (porov. odsek 9. až 13 tohto rozhodnutia), a to aj v prípade poukazu žalovaného na súdne rozhodnutia o nepreukázaní doručenia výzvy. Žiada sa dodať, že výzva veriteľa na zaplatenie dlhu, adresovaná dlžníkovi, predpokladá nastalú splatnosť, po uplynutí ktorej dochádza k omeškaniu s plnením dlhu (§ 559 ods. 2 a § 517 odsek 1 veta prvá Občianskeho zákonníka).

34. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska, teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z obsahového hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

35. Z princípu efektívneho inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

36. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu, už neprichádzalo do úvahy rozhodovať o návrhu žalovaného o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 CSP.

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.